

Haab glippet fuldstændigere end dette; det maae vi Alle være enige om og tillige enige om, at naar der nogenstunde er kommet en voldsom og hensynsløs Protest mod Noget, der saa at sige ønskedes eenstemmig af Rigsdagen, saa kom der dengang en saadan fra Godseiernes Side. Men i den Henseende kunne vi dog lykkeligvis med Sikkerhed antage, at Forholdet stiller sig heelt anderledes nu. Der er foregaaet store Forandringer siden den Tid ogsaa med Flere af dem, som dengang optraadte blandt de ivrigste Protestanter. Der er ganske vist nu i den hele Kreds af Godseiere en anden Opfattelse tilstede i Henseende til disse Forhold, og dette kan sikkert ogsaa sluttes allerede fra Tilblivelseemaaden af det foreliggende Forslag og den Motivering deraf, som vi hørte fra den ærede Forslagsstillers Side. Dette har fundet en yderligere Bestyrkelse ved Udtalelser, der ere faldne her i Salen, ogsaa fra godseierlig Side, og efter min Opfattelse ikke mindst ved Regjeringens Holdning og Udtalelse. Hvad der saa end iøvrigt kan siges derom, saa vidner dog alt dette om et andet Standpunkt fra den anden Part's Side, og naar jeg nævner Regjeringen, saa har dette især sin Betydning derved, at den tæller flere af Landets betydeligste, ja alerbetydeligste Godseiere i sin Midte. — Jeg troer derfor, at det vel kan siges, at om end ikke Forholdene nu stille sig saaledes som i 1856, saa stille de sig dog med saa store Krav paa at faae en Løsning, og Modstanden har ogsaa vist sig saaledes formindsket, at der er en stærk Opfordring til at følge den Vej, som Rigsdagen dengang saa at sige eenstemmig ønskede at følge, og som den kun blev hindret fra at gaae ved den berørte Optraeden fra den anden Side.

Naar dette nu maatte forholde sig rigtig, og man da vilde gaae til en Løsning af hele Sagen og skulde træffe Valget mellem de to Forslag, der foreligge, saa er jeg for mit Bedkommende uden den allermindste Tvivl om det Valg, jeg vil gjøre. Jeg vil paa ingen Maade gaae ind paa det Forslag, der er stillet af Folkethingsmanden for Marhuus Amts 1ste Valgkreds. Det er ikke min Mening, og det er heller ikke

nødvendigt her at gaae dybere ind paa dette Forslag; men jeg vil dog sige, at for mig ere Bestemmelserne i dets §§ 1 og 9 allerede en afgjørende Grund til ikke at gaae ind derpaa. Det ærede Medlem er kommet med en Forklaring, hvorefter Bestemmelsen i § 1 ikke skulde være en utilbørlig Indgriben i bestaaende Contractforhold, men jeg tilstaaer, at jeg ikke forstaaer, hvad han der sagde. Han sagde, at disse Contracter skulde hæves ikke ved et Brud, men i Genhold til en Lov. Ja, det er ligefrem; thi man har vel ingenstunde tænkt sig, at Fæsterne skulde have Lov til uden videre paa egen Haand at forvandle sig til Eiere. Det er jo ligefrem, at det maa skee i Genhold til Loven; men hvad man bebrejder, er ogsaa dette, at Loven skulde træde frem og gribe forstyrrende ind i bestaaende Contractforhold. I § 9 er der dernæst Tale om ved en Taxation at bestemme Værdien af en Fæstegaard, som er undergivet Fæstetvang; men jeg anseer det nu for at være saa overordentlig vanskeligt at træffe en Bestemmelse derom, og dernæst at faae udført en Taxation i saa Henseende, at det neppe vil lede til noget Godt, men derimod meget let vil have uheldige Følger i begge Retninger, baade for Fæsterne og for Godseierne. Anderledes forholder det sig med det Forslag, der er stillet af det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds, og for dette Forslags Overgang til 2den Behandling agter jeg som sagt at stemme. Dermed vil jeg ikke sige, at jeg accepterer de enkelte Bestemmelser deri. Om nogle af disse har Forslagsstilleren selv antydnet, at de kunde undergaae Forandringer; om andre har han ikke gjort en saadan Antydning, skjøndt de efter min Overbeviisning ogsaa kunde trænge til Forandring. Jeg skal da her tillade mig, førend vi gaae over til 2den Behandling af denne Sag, kortelig at sige, at dette fortrinsvis gjælder §§ 1 og 2, 7 og 8, 28 og 29. Med Hensyn til § 1 er det meget vigtigt for mig, at denne Forbindelse af Fæstetvang og fri Eiendom ikke fastholdes, at Gaarden med andre Ord bliver solgt fri for Fæstetvang. Dette er ikke mere end billigt, og jeg vil endogsaa gaae videre og sige, at det næsten fuldstændig kræves, forsaavidt man vil blive paa